

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

«С Х В А Л Е Н О»
Вченою радою ЧНУ
ім. Петра Могили

«З А Т В Е Р Д Ж Е Н О»
Ректор ЧНУ ім. Петра Могили

Протокол № 3
«09» 11 2017р.

Л.П.Клименко

2017р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни Менеджмент
Статус дисципліни: Нормативна
галузі знань:

0305 «Економіка та підприємництво»

0306 «Менеджмент і адміністрування»

напрями підготовки: 6.030508 Фінанси і кредит;

6.030509 Облік і аудит

6.030601 Менеджмент

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальності:

071 Облік і оподаткування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

073 Менеджмент

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Перший проректор

Н.М. Іщенко

В.о. декана факультету економічних наук

О.Б. Філімонова

В.о. завідувача кафедри менеджменту

О.Ю. Стоян

Розглянуто на засіданні методичної ради факультету
Протокол № 60/1 «07» 11 2017р.

ВСТУП

Дисципліна «Менеджмент» за освітньо-професійною програмою має статус нормативної.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

- відповідно до освітньо-професійних програм;
- навчальних планів, затверджених ректором ЧНУ ім.Петра Могили.

Предметом дисципліни є закони, закономірності, принципи, функції, форми і методи цілеспрямованої діяльності людей у процесі управління соціально-економічними процесами на рівні організації (фірми, підприємницької структури).

Міждисциплінарні зв'язки: мовне підгрунття – українська мова, англійська мова; економіко-теоретичне підгрунття – політекономія, макроекономіка, мікроекономіка, соціологія, політологія, економіка підприємств, економічне управління підприємств.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Головною метою викладання дисципліни є формування у майбутніх менеджерів сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, формування розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

1.2. Завданням вивчення дисципліни є набуття студентами стійких знань з теорії та практики управління компанією; стратегічного аналізу діяльності компанії.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- сутність основних понять та категорій менеджменту;
- принципи та функції менеджменту;
- системи методів управління;
- зміст процесів та технологій управління;

- основи планування, організації, мотивування, контролю та регулювання;

- організацію взаємодій та повноважень;
- прийняття рішень у менеджменті;
- інформаційне забезпечення процесу управління;
- керівництво та лідерство, стилі управління;
- етику та відповідальність у менеджменті;
- ефективність управління.

вміти:

з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки в організаціях, аналізувати й узагальнювати матеріал у певній системі, порівнювати факти на основі здобутих з різних джерел знань; робити посильний внесок в гармонізацію людських відносин; налагоджувати ефективні комунікації у процесі управління; розробляти технології з прийняття та реалізації управлінських рішень; структурувати завдання відповідно до чисельності та кваліфікації виконавців, визначити черговість робіт, розраховувати термін їх виконання; з урахуванням ділових та особистісних рис добирати виконавців, розподіляти завдання; здійснювати делегування; визначати та оцінювати ефективність менеджменту.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS, для спеціальності 6.030509 Облік і аудит 144 години / 4 кредити ECTS

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту.

Предмет, об'єкт і суб'єкт менеджменту. Основні риси та характеристики менеджменту. Види менеджменту. Організація як соціотехнічна система. Види організацій. Характеристики організацій. Функції менеджменту. Управління як процес. Особливості управлінської діяльності. Ролі та завдання менеджерів.

Тема 2. Історія розвитку менеджменту.

Розвиток практики управління. Виникнення управління як галузі знань. Виникнення управління як науки. Школи управління. Сучасні концепції менеджменту. Розвиток вітчизняної науки управління

Тема 3. Принципи і методи управління.

Загальні принципи управління. Принципи управління за планово-адміністративної системи господарювання. Сучасні принципи управління і методологія їх розроблення. Методи управління, їх сутність і особливості

Тема 4. Внутрішнє середовище організації.

Складові внутрішнього середовища організації. Цілі як засоби формування і розвитку організації. Структура організації. Система технологій організації. Людські ресурси організації. Організаційна культура як об'єднуючий елемент внутрішнього середовища організації. Взаємозалежність внутрішніх складових організації.

Тема 5. Зовнішнє середовище організації.

Сутність і характеристики зовнішнього середовища організації. Середовище прямої дії (мікросередовище) організації. Середовище непрямой дії (макросередовище) організації. Міжнародне середовище організації.

Тема 6. Організування комунікаційного процесу.

Комунікація як засіб інформаційного забезпечення процесу управління. Види комунікацій в організації. Комунікаційний процес, його елементи та етапи. Способи комунікації в організації. Комунікаційні канали. Особливості міжособистісних комунікацій і умови їх ефективного здійснення. Комунікаційні перешкоди і засоби їх подолання. Комунікаційні мережі. Технічне забезпечення комунікаційного процесу в організації. Інформаційні системи.

Тема 7. Процес прийняття управлінських рішень.

Місце управлінських рішень у процесі управління Типи управлінських рішень і вимоги до їх прийняття Технологія прийняття управлінського рішення Загальні підходи до розв'язання управлінських проблем Методи обґрунтування управлінських рішень.

Тема 8. Функція менеджменту «планування».

Сутність, завдання і принципи планування. Види внутріорганізаційного планування. Система планів в організації. Методологія і етапи стратегічного планування. Види функціональних стратегій і чинники їх вибору. Управління реалізацією стратегічного плану. Проблеми й особливості застосування стратегічного планування у вітчизняних організаціях.

Тема 9. Функція менеджменту «організування».

Сутність функції «організування». Організаційна структура і принципи її побудови. Формування підрозділів організації. Централізація і децентралізація у побудові організації. Повноваження і обов'язки. Чинники, що впливають на побудову організаційної структури. Види організаційних структур Організаційний розвиток. Стратегія організаційних змін

Тема 10. Функція менеджменту «мотивування»

Сутність і роль мотивування Типи мотиваційних теорій. Проблеми формування ефективного мотиваційного механізму на підприємстві.

Тема 11. Функція менеджменту «контролювання»

Місце контролювання у системі управління. Види управлінського контролю. Сутність і етапи процесу контролювання. Система контролю і умови її ефективного функціонування. Основні види управлінського контролю. Контролювання поведінки працівників.

Тема 12. Формування і розвиток колективу

Людина та організаційне оточення. Сутність, види і характеристика колективів (груп). Чинники, що впливають на ефективність роботи групи. Формування і розвиток колективу. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти.

Тема 13. Керівництво і лідерство.

Сутність керівництва і лідерства. Влада, її форми та джерела. Теорії лідерства.

3. Рекомендована література

Базова

1. Основи менеджменту. Теорія і практика : Навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканевич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпуринда, Г.П. Сиваненко, О.І. Бєлова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 528 с.
2. Друкер П., Макьярелло Дж. А. Менеджмент.- М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2010. — 704 с.
3. Бардась А.В. Менеджмент : навч. посіб. / А.В. Бардась, М.В. Бойченко, А.В. Дудник. – Д. : Національний гірничий університет, 2012.
4. Кравченко В.О. Основи менеджменту: Навчальний посібник. – Одеса: Атлант, 2012 р. – 211 с.
5. Назарчук Т.В. Менеджмент організацій: навч. посіб. / Т.В. Назарчук, О.М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.
6. Осовська Г.В. Менеджмент: підручник / Г.В. Осовська, О.А. Осовський – вид. 4-е, перероблене і доповнене. - К.: Кондор-Видавництво, 2015. - 563 с.
7. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент Учебник. — 5-е издание. — М.: Магистр : Инфра-М, 2014. — 576 с.

Допоміжна

1. Баєва О.В. Основи менеджменту: практикум: навч. посібник./ О.В.Баєва, Н.І.Новальська, Л.О.Згалат-Лозинська. – К.: ЦУЛ, 2007. – 524 с.
2. Галушка З.І. Стратегічний менеджмент: навч.-метод. посібник / З.І. Галушка, І.Ф.Комарницький. – [2-е вид., доп. та перероб.] - Чернівці: ЧНУ, 2011. – 240 с.
3. Данюк В.М. Організація праці менеджера: навч. посібник / В.М. Данюк. – К.: КНЕУ, 2006. – 276 с.
4. Дідковська Л.Г. Менеджмент: навч.посібник / Л.Г.Дідковська, П.Л.Гордієнко. – К.: Алерта, КНТ, 2007. – 516 с.
5. Буга Н.Ю. Менеджмент Опорний конспект лекцій (в схемах) та методичні рекомендації для підготовки до семінарських та практичних

- робіт. – Первомайськ, 2011. – 41 с.
6. Порохня В.М. Стратегічне управління.- К.: Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.
  7. Довгань Л. Є., Каракай Ю. В., Артеменко Л. П. Стратегічне управління. Навч. посіб. 2ге вид.– К.: Центр учбової літератури,. 2011. – 440 с.
  8. Гаєвський Б.А., Гаєвська О.Б. Соціальне управління підруч. — К. : КНЕУ, 2012. — 250, [6] с.
  9. Герчикова И.Н. Менеджмент Учебник. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011.
  10. Друкер Питер Ф. Энциклопедия менеджмента.- М.: Вильямс, 2004. – 432 с.
  11. Данюк, В. М. Організація праці менеджера [Текст] : навчальний посібник / В. М. Данюк ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. – К. : КНЕУ, 2006. – 276.Подсолонко О. А. Менеджмент: теорія та практика / О.А. Подсолонко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 370 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

При проведенні підсумкового контролю оцінці підлягають теоретичні знання та практичні уміння, яких набули студенти після опанування дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Письмова форма підсумкового контролю не є обов'язковою. Під час виконання підсумкового контролю студент може звернутися до викладача з роз'ясненнями змісту завдання. Студентам забороняється списувати, обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати заборонені навчальні засоби. Якщо студент порушує встановлений порядок, то він звільняється від подальшої роботи, а екзамен оцінюється нулем балів.

Оцінка виставляється відповідно до інтервальної шкали.

5. Засоби діагностики успішності навчання тестування, усне та письмове опитування, виконання індивідуальних та творчих завдань.